

EDUSKUNNAN VASTAUS 294/2010 vp

Hallituksen esitys laiksi riita-asioiden sovittelusta ja sovinnon vahvistamisesta yleisissä tuomioistuimissa sekä laeiksi oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 23 §:n ja velan vanhentumisesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laiksi riita-asioiden sovittelusta ja sovinnon vahvistamisesta yleisissä tuomioistuimissa sekä laeiksi oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 23 §:n ja velan vanhentumisesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta (HE 284/2010 vp).

Valiokuntakäsittely

Lakivaliokunta on antanut asiasta mietinnön (LaVM 32/2010 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

riita-asioiden sovittelusta ja sovinnon vahvistamisesta yleisissä tuomioistuimissa

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan riita-asioiden ja riitaisien hakemusasioiden sovitteluun yleisessä tuomioistuimessa (*tuomioistuinsovittelu*).

Laissa säädetään lisäksi tuomioistuimen ulkopuolisessa sovittelussa tehdyn sovinnon vahvistamisesta täytäntöönpanokelpoiseksi.

Lain säännöksiä tuomioistuimen ulkopuolisessa sovittelussa tehdyn sovinnon vahvistamisesta täytäntöönpanokelpoiseksi sovelletaan myös muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa

tuomioistuimen ulkopuolisessa sovittelussa tai tämän lain 2 luvun menettelyyn rinnastuvassa tuomioistuinsovittelussa tehtyyn sovintoon. Lain säännöksiä ei kuitenkaan sovelleta Tanskassa tehtyyn sovintoon tai sovintoon, joka ei koske tietyistä sovittelun näkökohdista siviili- ja kauppaoikeuden alalla annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2008/52/EY määritellyä rajat ylittävää riitaa.

2 §

Suhde muihin säännöksiin

Jos muussa laissa on tästä laista poikkeavia säännöksiä sovittelusta tai sovitteluun liittyvästä seikasta, noudatetaan niitä tämän lain sijasta.

2 luku

Tuomioistuinsovittelu

3 §

Tuomioistuinsovittelun tavoite ja edellytykset

Tuomioistuinsovittelulla pyritään asian sovinnolliseen ratkaisuun.

Tuomioistuinsovittelun edellytyksenä on, että asia soveltuu soviteltavaksi ja sovittelu on tarkoituksenmukaista osapuolten vaatimuksiin nähden.

4 §

Tuomioistuinsovittelun aloittaminen

Asia, joka ei ole tuomioistuimessa oikeudenkäyntiasiana käsiteltävänä, voidaan ottaa soviteltavaksi riidan osapuolen tai osapuolten hakemuksesta. Hakemus on tehtävä kirjallisesti ja siinä on selostettava, mitä riita koskee ja miten osapuolten näkemykset eroavat toisistaan. Lisäksi tulee ilmoittaa perusteet, joilla asia soveltuisi soviteltavaksi. Hakemuksessa on ilmoitettava osapuolet ja heidän yhteystietonsa noudattaen soveltuvin osin, mitä oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 2 §:n 2 momentissa säädetään haastehakemuksesta. Hakemuksessa voidaan myös pyytää tuomioistuimen tietyn tuomarin määräämistä sovittelijaksi.

Asia, joka on tuomioistuimessa oikeudenkäyntiasiana käsiteltävänä, voidaan osoittaa soviteltavaksi asianosaisten tai asianosaisten pyynnöstä. Pyyntö on vapaamuotoinen, ja se on tehtävä ennen kuin asian valmistelu on todettu päättyneeksi.

Sovittelun aloittaminen edellyttää kaikkien osapuolten suostumusta. Sovittelua koskeva pyyntö tai sellainen hakemus, jota eivät ole tehneet osapuolet yhdessä, on soveltuvalla tavalla annettava tiedoksi muille osapuolille ja heille on varattava tilaisuus tulla kuulluiksi pyynnön tai hakemuksen johdosta. Kuuleminen voi tapahtua suullisesti tai kirjallisesti.

Tuomioistuin päättää sovittelun aloittamisesta.

5 §

Sovittelija ja sovittelijan avustaja

Asiaa sovittelemaan määrätään sovittelija. Sovittelijana toimii asiaa käsittelevän tuomioistuimen tuomari.

Sovittelun kohteena olevassa asiassa tarvittavan asiantuntemuksen turvaamiseksi tai sovittelun edistämiseksi muuten sovittelija voi osapuolten suostumuksella käyttää avustajaa. Sovittelija nimeää avustajan saatuaan valinnalle osapuolten hyväksymisen. Avustajan palkkion ja korvauksen hänen kuluistaan suorittavat osapuolet.

6 §

Tuomioistuinsovittelun toteutus

Sovittelu on toteutettava joutuisasti sekä tasapuolisuutta ja puolueettomuutta noudattaen.

Sovittelijan tulee kuulla osapuolia ja neuvotella heidän kanssaan. Osapuolten suostumuksella voidaan kuulla muitakin henkilöitä ja esittää muuta selvitystä.

Sovittelija voi neuvotella osapuolen kanssa muiden osapuolten läsnä olematta, jos osapuolet tähän suostuvat.

Menettelyn muusta järjestämisestä sovittelija päättää osapuolten kanssa neuvoteltuaan.

7 §

Sovinnon aikaansaaminen

Sovittelijan tulee auttaa osapuolia heidän pyrkimyksessään päästä yhteisymmärrykseen ja sovinnolliseen ratkaisuun.

Osapuolten pyynnöstä tai suostumuksella sovittelija voi tehdä ehdotuksen asian sovinnolliseksi ratkaisemiseksi. Ehdotus voidaan perustaa siihen, minkä sovittelija osapuolten sovittelussa esiin tuomien seikkojen perusteella harkitsee tarkoituksenmukaiseksi.

8 §

Sovinnon vahvistaminen

Tuomioistuinsovittelussa tehdyn sovinnon vahvistamiseen ja sovintoon sovelletaan vastavasti, mitä laissa säädetään sovinnosta oikeudenkäynnissä. Sovittelussa vahvistettava sovinto voi kuitenkin koskea myös muuta kuin osapuolten alkuperäisiä vaatimuksia.

9 §

Tuomioistuinsovittelun päätyminen

Tuomioistuinsovittelu päättyy, kun:

1) asiassa vahvistetaan sovinto tai osapuolet ilmoittavat sovittelijalle muuten sopineensa asian;

2) osapuoli ilmoittaa sovittelijalle, että ei halua asiaa enää soviteltavan; tai

3) sovittelija päättää osapuolia kuultuaan, että sovittelun jatkaminen ei ole enää perusteltua.

Sovittelun päättymisestä 1 momentin 2 ja 3 kohdan mukaisesti sovittelijan on ilmoitettava osapuolille.

Sovittelun päättyessä tuomioistuimessa myös oikeudenkäyntiasiana käsiteltävänä olevassa asiassa 1 momentin 2 tai 3 kohdan mukaisesti asian käsittelyä jatketaan riita-asian käsittelystä säädettyssä järjestyksessä.

10 §

Lapsen asemaa ja oikeutta koskevat asiat

Lapsen asemaa ja oikeutta koskevista asioista voidaan tuomioistuimessa sovittaa niitä, jotka koskevat lapsen elatusta tai lapsen huoltoa ja tapamisoikeutta. Tuomioistuinsovittelu on toteutettava siten, että lapsen etu turvataan. Harkittessaan, voidaanko sovinto vahvistaa, tuomioistuin on otettava huomioon lapsen huollosta ja tapamisoikeudesta annetun lain (361/1983) sekä lapsen elatuksesta annetun lain (704/1975) säännökset.

Sovinto, joka vahvistetaan 1 momentin mukaisesti sovitellussa asiassa, rinnastetaan tuomioistuimen päätökseen tai tuomioon näissä asioissa.

11 §

Toimivaltainen tuomioistuin

Asiaa sovittelemaan toimivaltainen on se tuomioistuin, joka on toimivaltainen käsittelemään asian oikeudenkäynnissä.

Tuomioistuin on päätösvaltainen tuomioistuinsovittelun aloittamista ja sovittelua koskevassa asiassa siinä kokoonpanossa, jossa tuomioistuin päättää asian valmisteluun liittyvistä toimista.

12 §

Tuomioistuinsovittelun julkisuus

Sovittelun, siinä käsiteltävien asiakirjojen ja sovinnon julkisuuteen sovelletaan soveltuvin osin, mitä oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetussa laissa (370/2007) säädetään. Yleisö ei kuitenkaan saa olla läsnä tämän lain 6 §:n 3 momentissa tarkoitettussa tilaisuudessa, jossa sovittelija neuvottelee vain toisen osapuolen kanssa. Lisäksi osapuolten pyynnöstä sovittelu voidaan toimittaa yleisön läsnä olematta, jos luottamus sovittelun asianmukaisuuteen tai muu painava syy ei edellytä asian julkista käsittelyä.

13 §

Salassapitovelvollisuus

Sovittelija tai sovittelijan avustaja ei saa ilmaista mitä hän tehtävässään on saanut tietää soviteltavasta asiasta, jollei se, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus on säädetty, anna suostumustaan tietojen ilmaisemiseen tai laissa muuta säädetä.

14 §

Sovittelijan esteellisyys

Sovittelijan ja hänen avustajansa esteellisyyteen sovelletaan, mitä tuomarin esteellisyydestä säädetään.

Sovittelija ei saa käsitellä tuomarina oikeudenkäynnissä asiaa, jossa hän on toiminut sovittelijana.

15 §

Osapuolten edustaminen

Osapuolten edustamiseen tuomioistuinsovitelussa sovelletaan, mitä laissa säädetään asianosaisen puhevallan käyttämisestä oikeudenkäynnissä.

Osapuolen oikeuteen käyttää tuomioistuinsovitelussa avustajaa ja asiamiestä sekä avustajan ja asiamiehen kelpoisuuteen sovelletaan, mitä laissa säädetään oikeudenkäyntiavustajasta ja -asiamiehestä riita-asiassa. Sovittelun edistämiseksi sovittelija voi osapuolen esittämästä perustellusta syystä kuitenkin hyväksyä tämän avustajaksi tai asiamieheksi muunkin kuin oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:ssä tarkoitettun tutkinnon suorittaneen henkilön, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu.

16 §

Vetoamiskielto

Osapuoli ei saa soviteltavana olleen asian myöhemmässä tuomioistuinkäsittelyssä ilman vastapuolen suostumusta vedota siihen, mitä tämä on sovintoon pääsemiseksi tuomioistuinsovitelussa esittänyt.

17 §

Muutoksenhakukielto

Päätökseen, jolla tuomioistuinsovitte lu aloitetaan, tuomioistuinsovitte lu koskeva pyyntö hylätään tai tuomioistuinsovitte lu todetaan päättyneeksi, ei saa hakea muutosta.

3 luku

Tuomioistuimen ulkopuolisessa sovittelussa tehdyn sovinnon vahvistaminen täytäntöönpanokelpoiseksi

18 §

Tuomioistuimen ulkopuolinen sovittelu

Tässä laissa tuomioistuimen ulkopuolisella sovittelulla tarkoitetaan sopimuksen, sääntöjen tai muun vastaavan järjestelyn perusteella toimittua jäsennehtyä menettelyä, jossa riita-asian osapuolet pyrkivät itse vapaaehtoisesti ratkaisemaan riitansa sovinnollisesti sovittelijan avustuksella.

Lain säännöksiä ei sovelleta menettelyyn, jonka tarkoituksena on, että sovittelija tekee asiantuntijana päätöksiä tai ratkaisusuosituksia riippumatta siitä, ovatko sanotut päätökset tai suositukset osapuolia sitovia.

Edellä 1 momentissa tarkoitetaan:

1) *riita-asialla* sellaista siviili- tai kauppaoikeudellista asiaa, jossa sovinto on sallittu;

2) *sovittelijalla* sovitteluun koulutettua henkilöä, joka hoitaa sovittelutehtäviä joko yksityisesti tai sovittelupalveluja tarjoavan organisaation palveluksessa;

3) *sovinnolla* tuomioistuimen ulkopuolisessa sovittelussa tehtyä kirjallista sopimusta, jonka riita-asian osapuolet ovat allekirjoittaneet ja jonka sovittelija on allekirjoituksellaan vahvistanut.

Tuomioistuimen ulkopuolisessa sovittelussa tehtyä sopimusta lapsen huoltoa, tapaamisoikeutta tai elatusta koskevassa asiassa ei voida vahvistaa täytäntöönpanokelpoiseksi tässä luvussa säädettyssä menettelyssä.

19 §

Sovinnon sisältö

Sovinnosta, jota haetaan vahvistettavaksi täytäntöönpanokelpoiseksi, on käytävä ilmi:

- 1) sovinnon osapuolet;
- 2) sovinnon kohteena oleva asia;
- 3) sovinnon sisältö;
- 4) sovittelija.

20 §

Sovinnon vahvistaminen täytäntöönpanokelpoiseksi

Käräjäoikeus voi vahvistaa tuomioistuimen ulkopuolisessa sovittelussa tehdyn sovinnon tai sen osan täytäntöönpanokelpoiseksi. Asia pannaan vireille käräjäoikeuden kansliaan toimitettavalla kirjallisella hakemuksella.

Hakemuksen voivat tehdä sovinnon osapuolet yhdessä taikka yksi tai useampi osapuoli muiden osapuolten nimenomaisella suostumuksella.

Hakemuksessa on ilmoitettava hakijan pyyntö sovinnon vahvistamiseksi sekä millä perusteella tuomioistuin on toimivaltainen, jos toimivalta ei muutoin ilmene hakemuksesta tai siihen liitetyistä asiakirjoista. Hakemuksessa on lisäksi soveltuvin osin ilmoitettava oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettut tiedot.

Hakemukseen on liitettävä:

- 1) sovintosopimus;
- 2) tarvittaessa oikeaksi todistettu käännös sovintosopimuksesta suomeksi tai ruotsiksi, jollei tuomioistuin myönnä tästä poikkeusta;
- 3) tarvittaessa muiden sovinnon osapuolten kirjallinen suostumus sovinnon vahvistamiseen;
- 4) jäljennös sovittelua koskevasta kirjallisesta sopimuksesta tai muu vastaava selvitys, josta ilmenee sovittelumenettelyn olleen 18 §:n 1 momentin mukainen.

21 §

Toimivaltainen tuomioistuin

Tässä luvussa tarkoitettu sovinto voidaan vahvistaa täytäntöönpanokelpoiseksi käräjäoikeudessa, jonka tuomiopiirissä sovinnon osapuolella on kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka. Jos kenelläkään osapuolella ei ole kotipaikkaa tai vakituista asuinpaikkaa Suomessa, toimivaltainen tuomioistuin on Helsingin käräjäoikeus.

22 §

Asiakirjajulkisuus

Tuomioistuimen ulkopuolisessa sovittelussa tehdyn sovinnon täytäntöönpanokelpoiseksi vahvistamista koskevassa menettelyssä annettavien asiakirjojen ja sovintosopimuksen julkisuu-teen sovelletaan soveltuvin osin, mitä oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetussa laissa säädetään.

23 §

Este sovinnon vahvistamiselle

Sovintoa ei saa vahvistaa täytäntöönpanokelpoiseksi, jos se on lain vastainen tai selvästi kohtuuton taikka jos se loukkaa sivullisen oikeutta. Sovintoa ei myöskään saa vahvistaa, ellei sitä voida panna täytäntöön siten kuin ulosottokäärä (705/2007) säädetään.

24 §

Muutoksenhaku

Tuomioistuimen ulkopuolisessa sovittelussa tehdyn sovinnon täytäntöönpanokelpoiseksi vahvistamista koskevaan päätökseen saa hakea muutosta siten kuin muutoksenhausta asianomaisen tuomioistuimen tuomioon säädetään.

25 §

Tuomioistuinsovittelu muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa

Säännöksiä tuomioistuimen ulkopuolisessa sovittelussa tehdyn sovinnon vahvistamisesta täytäntöönpanokelpoiseksi sovelletaan soveltuvin osin myös toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tämän lain 2 luvun menettelyyn rinnastuvassa tuomioistuinsovittelussa tehtyyn sovintoon.

26 §

Asian käsittely

Sovinnon täytäntöönpanokelpoiseksi vahvistamista koskevan asian käsittelyyn sovelletaan muutoin mitä hakemusasioden käsittelystä oikeudenkäymiskaaren 8 luvussa säädetään.

4 luku

Yhteiset säännökset

27 §

Sovittelun kustannukset

Osapuoli vastaa tuomioistuinsovittelusta hänelle aiheutuneista kustannuksista itse.

Osapuoli ei voi soviteltavana ollutta asiaa koskevassa oikeudenkäynnissä vaatia vastapuo-

lelta korvausta hänelle tuomioistuinsovittelusta tai tuomioistuimen ulkopuolisesta sovittelusta aiheutuneista kuluista.

28 §

Maksut

Asian sovittelemista tai sovinnon täytäntöönpanokelpoiseksi vahvistamista tämän lain mukaisesti tarkoittavan hakemuksen tai pyynnön käsittelemisestä perittävistä maksuista säädetään tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (701/1993).

29 §

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan riita-asioiden sovittelusta yleisissä tuomioistuimissa annettu laki (663/2005).

Ennen tämän lain voimaantuloa vireille tulleisiin tuomioistuinsovitteluihin sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Säännöksiä tuomioistuimen ulkopuolisessa sovittelussa tehdyn sovinnon vahvistamisesta täytäntöönpanokelpoiseksi sovelletaan lain voimaantulon jälkeen tehtyihin sovintoihin.

Laki

oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 23 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 23 §:n 1 momentin 4 kohta ja 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 571/1948, sekä
lisätään 17 luvun 23 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 571/1948, uusi 5 kohta seuraavasti:

17 luku

Todistelusta

23 §

Todistaa ei saa:

4) asiamies tai oikeudenkäyntiavustaja siitä, mitä päämies on hänelle asian ajamista varten uskonut, ellei päämies todistamiseen suostu;

5) riita-asioiden sovittelusta ja sovinnon vahvistamisesta yleisissä tuomioistuimissa annetussa laissa (/) tarkoitettu sovittelija tai sovittelijan avustaja riita-asiassa siitä, mitä hän tehtävässään on saanut tietää sovittelavasta asiasta,

jolleivät erittäin tärkeät syyt vaadi, että häntä siitä kuulustellaan, tai se, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus on säädetty, todistamiseen suostu.

Mitä 1 momentin 1 ja 3—5 kohdassa on sanottu, noudatetaan, vaikkei todistaja enää ole siinä asemassa, jossa hän on saanut tiedon todistettavasta seikasta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tätä lakia sovelletaan lain voimaantulon jälkeen vireille tulleissa oikeudenkäynneissä.

Laki**velan vanhentumisesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003) 11 §:n 1 ja 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 1 momentti osaksi laissa 428/2010, seuraavasti:

11 §

Oikeudelliset katkaisutoimet

Velan vanhentuminen katkeaa niin kuin 2 momentissa säädetään, jos:

1) velkoja panee vireille saatavaa koskevan kanteen velallista vastaan tai esittää saatavaa koskevan vaatimuksen tuomioistuimessa, kuluttajariitalautakunnassa tai laissa säädettyssä muussa toimielimessä tai menettelyssä, jossa voidaan antaa ratkaisu tai ratkaisusuositus, taikka toimielimessä, joka on merkitty Euroopan komission pitämään tietokantaan kuluttajariitoja ratkaisevista elimistä;

2) velkoja ilmoittaa saatavan velallista koskevan julkisen haasteen johdosta taikka velallisen konkurssissa tai muussa maksukyvyttömyysmenettelyssä tai kun velka muutoin otetaan huomioon menettelyn yhteydessä;

3) velkoja panee vireille ulosottoasian tai jos velka muutoin otetaan huomioon ulosottomenettelyssä; tai

4) saatava otetaan käsiteltäväksi tuomioistuinsovittelussa tai sellaisessa sovittelumenettelyssä, jossa tehty sovinto voidaan vahvistaa täytäntöönpanokelpoiseksi siten kuin riita-asioiden sovittelusta ja sovinnon vahvistamisesta yleisissä tuomioistuimissa annetussa laissa (/) säädetään.

Kun 1 momentin 1 tai 3 kohdassa tarkoitettu asia tulee vireille, kun tehdään päätös 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn aloittamisesta tai kyseistä velkaa koskevasta väliaikaisesta kiellosta taikka kun tehdään päätös tai sopimus 4 kohdassa tarkoitetun sovittelun aloittamisesta, vanhentuminen keskeytyy menettelyn ajaksi. Vanhentuminen katsotaan katkenneeksi sinä

EV 294/2010 vp — HE 284/2010 vp

päivänä, jona lainvoimaiseksi tullut tuomio on annettu tai asian käsittely on muutoin päättynyt.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Tätä lakia sovelletaan myös velkaan, jonka peruste on syntynyt ennen tämän lain voimaantuloa.

Helsingissä 1 päivänä helmikuuta 2011
